

Etičke dimenzije simulacije u nastavi povijesti - pouke iz primjera Vukovara

Miljenko Hajdarović, prof.
Clionaut Akademija

Simulacija kao nastavna metoda sve se češće koristi u obrazovanju zbog svog potencijala da pruži iskustveno učenje, ali zahtijeva posebnu pažnju kada se koristi za poučavanje **osjetljivih povijesnih tema**, poput ratnih tragedija. Primjena simulacije vukovarskog ratišta u nastavi Povijesti primjer je kako se inovativnim pristupom može postići dublje razumijevanje povijesnih činjenica i empatija, no istodobno otvara ključna etička pitanja.

Uživljavanje u likove i proživljavanje tragičnih ratnih događaja omogućuje učenicima da dublje shvate povijesni kontekst i razviju emocionalnu povezanost s temom. Ovakav pristup može povećati njihovu **motivaciju za učenjem** i **potaknuti kritičko promišljanje**. Međutim, **proživljavanje trauma** kroz simulaciju može kod pojedinih učenika izazvati osjećaj nelagode, tuge ili čak retraumatizacije, osobito ako imaju osobne ili obiteljske veze s ratnim traumama. Stoga je važno osigurati odgovarajuću pripremu i podršku kako bi se takvi rizici minimizirali.

Pitanje uloga koje učenici preuzimaju u simulaciji također otvara prostor za etičko razmatranje. Iako uloge mogu pomoći u razumijevanju različitih perspektiva, one mogu izazvati moralne dileme, osobito kada uključuju agresore ili žrtve. Važno je da simulacija ne banalizira tragediju niti kod učenika stvori dojam igre umjesto ozbiljne refleksije. Kroz pažljivo moderiranje i jasno definiranje ciljeva aktivnosti, moguće je izbjeći potencijalne neželjene posljedice.

Od iznimne je važnosti jasno definirati granice onoga što se smije, a što se ne smije simulirati. **Nikako se ne smiju rekonstruirati** scene koje uključuju eksplicitno nasilje, mučenje, silovanje ili druge oblike brutalnosti. Ovakvi elementi ne samo da mogu izazvati ozbiljnu emocionalnu štetu kod učenika već i narušiti dostojanstvo žrtava povijesnih događaja. Također, simulacije koje uključuju direktno poistovjećivanje s počiniteljima zločina mogu dovesti do pogrešnih interpretacija ili normalizacije neprihvatljivog ponašanja. Fokus treba ostati na razumijevanju povijesnog konteksta i njegovih posljedica, a ne na ponovnom oživljavanju trauma.

Učitelji koji provode ovakve aktivnosti moraju osigurati ravnotežu između edukativnih ciljeva i emocionalne sigurnosti učenika. To uključuje **osmišljavanje simulacije koja naglašava vrijednosti mira, tolerancije i zajedništva, uz priliku za refleksiju nakon aktivnosti**. Grupne diskusije i evaluacija iskustva mogu pomoći učenicima da verbaliziraju svoje dojmove i stečena znanja, što doprinosi njihovom emocionalnom razvoju i kritičkom promišljanju.

Priprema učitelja za rad s osjetljivim temama ključna je za uspjeh ovakvih metoda. Potrebna je dodatna edukacija o psihološkim efektima proživljavanja traumatičnih iskustava u obrazovnim kontekstima, kao i smjernice za rad s traumama. Učitelji trebaju biti spremni prepoznati emocionalne reakcije učenika i pružiti im odgovarajuću podršku tijekom i nakon aktivnosti.

Iako je simulacija snažan alat za iskustveno učenje, važno je razmotriti i alternativne metode poučavanja za osjetljive teme. Korištenje autentičnih priča i svjedočanstava preživjelih, izrada projekata poput izložbi ili prezentacija, te virtualne ture ili interaktivne digitalne simulacije mogu pružiti bogato iskustvo učenja bez emocionalnog tereta koji može pratiti uživljavanje u uloge. Takve metode omogućuju distanciraniji pristup temi, što je korisno za učenike koji nisu emocionalno spremni za intenzivne aktivnosti.

Prijedlog za citiranje (APA stil):

Hajdarović, M. (2024). Etičke dimenzije simulacije u nastavi povijesti - pouke iz primjera Vukovara. *Poučavanje povijesti*, III(1), 32.

Simulacija vukovarskog ratišta kao dio nastavnog programa pokazuje kako inovativne metode mogu unaprijediti poučavanje povijesti. Istodobno, ovaj primjer naglašava važnost etičkog promišljanja pri osmišljavanju i provedbi takvih aktivnosti. Pažljivim balansiranjem edukativnih ciljeva, emocionalne sigurnosti i etičkih aspekata, ovakve metode mogu doprinijeti razvoju kritičkog promišljanja, empatije i svijesti o važnosti mira i tolerancije kod mladih generacija.